

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 23 януари 2018 г.

Конституционният съд в състав: Борис Велчев –председател, членове: Цанка Цанкова, Стефка Стоева, Румен Ненков, Кети Маркова, Георги Ангелов, Анастас Анастасов, Гроздан Илиев, Мариана Карагъзова-Финкова, Константин Пенчев, Филип Димитров, Таня Райковска, при участието на секретар-протоколита Росица Симова разгледа в закрито заседание на 23 януари 2018 г. конституционно дело №12/2017 г., докладвано от съдията Цанка Цанкова.

Делото е образувано по искане на Висшия адвокатски съвет за обявяване противоконституционност на редица разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс, за които се твърди, че нарушават права и свободи на гражданите. Оспорените разпоредби са групирани в 11 параграфа, в които са изложени законовите текстове уреждащи различни въпроси на регламентацията на процедурата в наказателното производство и съображенията на вносителя за тяхната противоконституционност. Като основание за противоконституционност изрично са посочени разпоредбите на чл.4, ал.1, чл.6, ал.1 и ал.2, чл.30, ал.1, чл.31, ал.3 и 4, чл.17, ал.3, чл.56, чл.57,чл. 117, ал.1, чл.121, чл. 122 на Конституцията.

Производството е във фазата на допустимост. За да се произнесе Конституционният съд, взе предвид следното:

Искането на Висшия адвокатски съвет (ВАС), има основание в чл.149, ал.1, т.2 на Конституцията и е в кръга на компетентност на Конституционния съд, чл.13 ЗКС. Съдът констатира, че искането е направено от субект, който съгласно чл.150, ал.4 (ДВ, бр.100/2015 г.) има право да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават права и свободи на гражданите. Няма съмнение, че Наказателно-процесуалният кодекс (НПК) определя реда по който се извършва наказателното производство, за да осигури защитата от престъпни посегателства срещу живота, свободата, честта, правата и законните интереси на гражданите (чл.1, ал. 1 и 2 НПК), в съгласие с повелите в глава втора на Конституцията на Република България относно основните права и задължения на гражданите. Това се отнася до оспорените разпоредби и институти на наказателния процес, които в единна и последователно провеждана процедура обхващат процесуалните действия, осъществявани в производството. Поради това Конституционният съд приема, че Висшият адвокатски съвет има компетентност да иска установяване на противоконституционност на НПК изцяло, или в отделни негови части или разпоредби и действия в кръга на своята компетентност.

Конституционният съд констатира, че искането отговаря на изискванията на чл.17 ЗКС и чл.18 ПОДКС. Съдът констатира също, че са обхванати разпоредби или част от разпоредби, приети със ЗИДНПК (обн. ДВ, бр.63/4.08.2017 г.). Всички те са разгледани в аспект на правата на обвиняемия, респ. подсъдимия и другите лица, участващите в наказателното производство, както и осигуряване на правилното и конституционносъобразно развитие на наказателния процес.

Съображенията на вносителя на искането за противоконституционност, относими към отделните разпоредби на НПК са систематизирани в единадесет параграфа, както следва:

§ 1. Обхваща чл.50 и част от чл.81, ал.3 НПК, а именно: „или в едномесечен срок от деня, в който пострадалият е получил съобщение за прекратяване на досъдебното производство на основание, че престъплението се преследва по тъжба на пострадалия”.

Всяка невъзможност за приложение, поради неясното, непълното, противоречивото съдържание, каквато е на лице в случая според вносителя, води до нарушаване на чл.4, ал.1 на Конституцията и противоречи на основните ѝ принципи. Разпоредбите въплъщават законовите норми, които регулират определен вид обществени отношения. Те се създават, за да се прилагат.

§ 2. Обосновава се противоконституционност на разпоредбата на чл. 63, ал. 2, т. 4 НПК.

Тази разпоредба, приета с ЗИДНПК (ДВ, бр.68/2017 г.) се отнася до обвинение, вземане на мярка за неотклонение задържане под стража, когато обвинението е повдигнато при условията на чл. 269, ал. 3 НПК. Според вносителя тя води до неравно третиране на лицата, срещу които обвинението е повдигнато задочно. Накърнява се задължението на съдебната власт по чл.117, ал.1, чл.30, ал. 1, чл.31, ал.3 и 4 на Конституцията. Разпоредбата според вносителя е несъвместима с презумпцията за невиновност и се надхвърлят допустимите, с оглед нуждите на правосъдието, ограничения на обвиняемия, нарушават се и международните задължения.

§ 3. Прави се искане да се установи противоконституционност на разпоредбите на чл.73а, ал.2 и чл.416, ал.5 НПК, поради накърняване на защитените от Конституцията права на третите лица, които към датата на изменение на НПК (ДВ, бр.68/4.08.2017 г.) са дали като гаранция по чл.61 НПК свои пари или ценни книжа.

§ 4. Оспорва се конституционносъобразността на чл. 247в, ал.1, т.3 нов, (ДВ, бр.63/2017 г.),в частта „в случаите на чл.94, ал.1”, който се отнася до участниците в разпоредителното заседание и случаите, когато е

допустимо, да се отложи разпоредителното заседание. По-специално съдът не е длъжен да отложи делото, щом участието на защитник не е задължително по закон, дори при неявяване на защитника по уважителни причини.

Според вносителя на искането разпоредбата противоречи на чл.56, чл.30, ал.4, чл.121 във връзка с чл.6, ал.1 от Конституцията, както и на принципа на правовата държава – чл.4, ал.1 от Конституцията.

§ 5. Разпоредбата на чл.227 НПК урежда предявяването на разследването. Оспорва се като противоконституционна нейната ал.5, която предвижда, че когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник, съдът назначава резервен защитник, независимо, че обвиняемият е упълномощил такъв.

§ 6. Излагат се съображения за противоконституционност на чл. 248а (ДВ, бр.63/2017) в цялост и на чл. 252, ал. 2 НПК в частта „или, когато съдът е констатирал очевидни фактически грешки в обвинителния акт”.

Според ВАС разпоредбите противоречат на чл. 56, чл. 117, ал. 1 и ал. 2, чл. 121, ал. 1, чл. 4, ал. 1 и Преамбюла на Конституцията

§ 7. Излагат се съображения за противоконституционност на чл. 358, ал. 2 (ДВ, бр. 63/2017 г.), текстът на който гласи „В случаите по ал. 1, т. 3 делото не може да бъде върнато повторно на същото основание”. Това, според вносителя на искането дава възможност на прокурора да задължи съда да разгледа и реши делото, макар че са накърнени правата на обвиняемия и той не може да поиска съдебна защита на правата си от нито една съдебна инстанция.

§ 8. Оспорва се конституционността на чл. 301, ал.4 и чл. 305, ал. 6 НПК и се сочи противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 31, ал. 4, чл. 56, чл. 57, ал. 1, чл. 121, ал. 1 и 2, чл. 122 от Конституцията. Аргументите на вносителя на искането са свързани със съотношението на наказателното производство и административното производство. Наказателно-процесуалният кодекс цели налагане на наказание за

извършено престъпление, а административният съд се произнася по административно нарушение и административно наказание и приложима е процедурата по Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН). Дадени са на наказателния съд несвойствени функции в наказателния процес да решава въпроса за административната отговорност, да установява извършването на административно нарушение и сам да определя и налага административно наказание, без да са посочени процесуалните способности за това. Не са гарантирани основните конституционни права – правото на защита, равно третиране на гражданите и принципът на правовата държава. Нарушен и принципът на правната сигурност.

§ 9. Висшият адвокатски съвет посочва противоконституционност на чл. 336, т. 4, чл. 354, ал. 1, т. 3 и чл. 425, ал. 1, т. 3 НПК. Излагат се и се обсъждат отново съображения, свързани с налагането на административно наказание в наказателното дело.

§ 10. Член 248, ал. 3, чл. 320, ал. 2, чл. 348, ал. 3, т. 1, чл. 351, ал. 2 и чл. 360, ал. 2. Разпоредбите по отделно и в съвкупност противоречат на чл. 31, ал. 4, чл. 56, чл. 57, ал. 1, чл. 117, ал. 1 и 2, чл. 21, ал. 1 и 2 и чл. 122, ал.1 на Конституцията, твърди Висшият адвокатски съвет. Според него, посочените разпоредби изключват възможността в хода на съдебното производство страните по наказателни дела да правят възражения относно допуснати в досъдебната фаза на процеса съществени нарушения на процесуалните правила, щом не са ги изложили в разпоредителното заседание или съдът ги е приел за несъществени. Отнемането на процесуални правомощия на съда и на участващите в наказателния процес води до нарушаването на правото на защита, въвежда се постоянно и непреодолимо ограничаване на основно конституционно право и на практика то се дерогира, препятства се и установяването на обективната истина в наказателния процес (чл. 13 НПК).

§ 11. Член 411а, ал.1, т.4 урежда подсъдността на специализирания съд. Според Висшия адвокатски съвет, разпоредбата противоречи на принципите на правовата държава (Преамбюл чл.4, ал.1), чл.6, ал.2, чл.31, ал.3 и 4, чл.117, ал.2, чл.119, ал.3, чл.121, ал.1 от Конституцията, защото специализираният наказателен съд има характеристиката на извънреден съд, какъвто Конституцията не допуска (чл.119, ал.3).

Конституционният съд намира, че на основание чл. 20а, ал. 1 ПОДКС следва да бъдат конституирани като заинтересовани институции Народното събрание, Министерският съвет, министърът на правосъдието, Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Висшият съдебен съвет, главният прокурор и омбудсманът на Република България.

На основание чл. 20а, ал. 2 ПОДКС следва да се отправи покана да предложат становище следните организации: Съюз на юристите в България, Съюз на съдиите в България, Българска съдийска асоциация, Асоциация на прокурорите в България, Камара на следователите в България, Фондация „Български адвокати за правата на човека” и Асоциация за европейска интеграция и права на човека.

На основание чл. 20а, ал. 3 ПОДКС да се поканят да дадат писмено правно мнение проф. д-р Маргарита Чинова, проф. д-р Никола Манев, проф. д-р Веселин Вучков, проф. д-р Пенчо Пенев, проф. д-р Снежана Начева, проф. д-р Георги Митов, доц. д-р Гергана Маринова, доц. д-р Екатерина Салкова и д-р Наталия Киселова.

С оглед изложеното и на основание на чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията и чл.19, ал.1 от ЗКС, Конституционният съд на Република България

О П Р Е Д Е Л И :

Допуска за разглеждане по същество искането на Висшия адвокатски съвет за обявяване противоконституционност на разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс, както следва:

1. Разпоредбата на чл.50 и разпоредбата на чл.81, ал.3, в частта „или в едномесечен срок от деня, в който пострадалият е получил съобщение за прекратяване на досъдебното производство на основание, че престъплението се преследва по тъжба на пострадалия“;

2. Разпоредбата на чл.63, ал.2, т.4;

3. Разпоредбите на чл.73а, ал.2 и чл. 416, ал.5;

4. Разпоредбата на чл.247в, ал.1, т.3 в частта „в случаите на чл.94, ал.1“;

5. Разпоредбата на чл. 227, ал. 5;

6. Разпоредбата на чл. 248а и чл. 252, ал. 2 в частта „или когато е констатирал очевидни фактически грешки в обвинителния акт“;

7. Разпоредбата на чл. 358, ал. 2;

8. Разпоредбите на чл.301, ал. 4 и чл. 305, ал. 6;

9. Разпоредбите на чл.336, т.4, чл.354, ал.1, т.3 и чл.425, ал.1, т.3;

10. Разпоредбите на чл.248, ал.3, чл.320, ал.2, чл.348, ал.3, т.1, чл.351, ал.2 и чл.360, ал.2;

11. Разпоредбата на чл.411а, ал.1, т.4.

На основание чл.20а, ал.1 ПОДКС конституира като заинтересовани институции по делото: Народното събрание, Министерския съвет, министъра на правосъдието, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Висшия съдебен съвет, главния прокурор, омбудсмана на Република България, които в 30-дневен срок да представят становища по предмета на делото.

На основание чл.20а, ал.2 ПОДКС отправя покана до: Съюза на юристите в България, Съюза на съдиите в България, Българска съдийска асоциация, Асоциация на прокурорите в България, Камара на следователите в България , Фондация „Български адвокати за правата на

човека”, Асоциация за европейска интеграция и права на човека, които да изразят становище по предмета на делото в 30-дневен срок.

На основание чл.20а, ал.3 ПОДКС отправя покана до проф. д-р Маргарита Чинова, проф. д-р Никола Манев, проф. д-р Веселин Вучков, проф. д-р Пенчо Пенев, проф. д-р Снежана Начева, проф. д-р Георги Митов, доц. д-р Гергана Маринова, доц. д-р Екатерина Салкова, д-р Наталия Киселова, които да дадат писмено правно мнение по въпросите, предмет на делото в 30-дневен срок.

Преписи от определението и искането да се изпратят на заинтересованите институции и на поканените.

Препис от определението да се изпрати и на Висшия адвокатски съвет, който може да представи допълнителни съображения и доказателства в същия срок.

Председател: Борис Велчев